

AIRIES TA

RIBES Camping. Especialistes en Camping, Caravaning, Nàutica i Temps Lliure.

Credi-Camping

Parking de Caravanes

**Servei de Manteniment
Camping-Caravaning**

**Exposició Permanent
de Caravanes Tot l'Any**

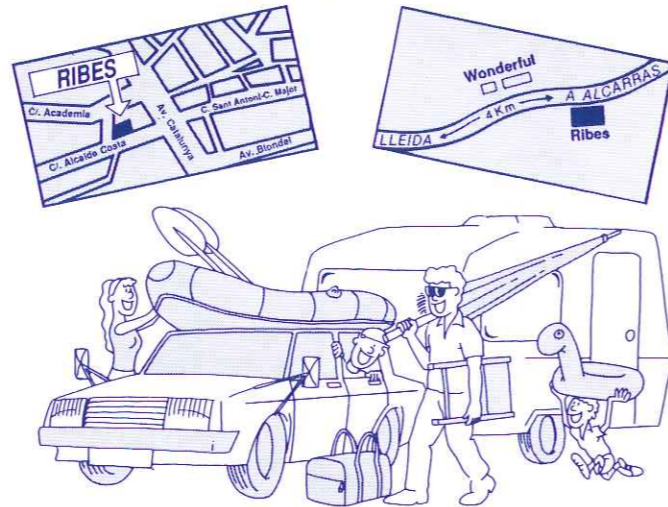
Servei Tècnic Oficial

**Servei d'Atenció
i Assessorament al Client**

2 centres especialitzats

**C/. Alcalde Costa, 6. LLEIDA.
Ctra. Saragossa, Km. 456. LLEIDA.**

**Preparats Alimentaris
i Dietètics**

DELEGACIÓ DE LLEIDA
RAMON PARDELL i PIÑOL

c/ Caldereries, 8 — ☎ (973) 27 23 95 — 25002 LLEIDA

ARESTA

Març/Abril 1994 - Núm. 8
Revista bimensual

EQUIP DE REDACCIÓ:

Maria Huguet i Recasens Josep Vicedo i Brotons
Teresa Serentill i Brescó Juanjo Garra i Lorenzo
Lluïsa Huguet i Recasens Mercè Ciutat i Valero
Jordi Martínez i Barriuso

CORRECCIÓ: Mateu Huguet i Virgili

DISSENY GRÀFIC: Josep Herrándiz i Ruso

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:

Centre Excursionista de Lleida
Paeria, 13, 1er. - Tel. 973/24 23 29 - Lleida

EDITA:

Centre Excursionista de Lleida. Paeria, 13, 1er.

DIPÒSIT LEGAL: L-39-1958

IMPRIMEIX: Impremta Mariana, Timplers, 11 - Lleida

PORTADA: Estretes verticals de l'S-1. Sistema Arañonera (Tendeñera-Osca). (Foto: J.L. Gázquez)

Tirada d'aquest número: 800 exemplars.

Publicació sense cap finalitat lucrativa.

El CELL no està necessàriament d'acord amb els continguts que s'expressen als articles, els quals reflecteixen exclusivament l'opinió dels seus autors.

La reproducció total o parcial dels continguts d'aquesta revista serà acceptada molt gustosament, sempre que es faci esment del seu autor i origen.

Subscripció 6 números: 2.200 PTA.

Preu per número: 400 PTA.

Imprès en paper fabricat amb cel·lulosa blanquejada 100% sense clor.

MONOGRÀFIC _____	2
L'Espeleologia <i>Josep Lluís Gázquez</i>	
APUNTS I COMUNICACIONS _____	5
MEDI NATURAL _____	6
Aproximació a la natura del Parc Nacional d'Ordesa <i>Jordi Gonzalo</i>	
ALTA MUNTANYA _____	8
Andes Peruanos '93 <i>Jordi Farré</i>	
FET I DIT _____	10
El Peguera <i>Joan Aranès i Clua</i>	
Les Dolomites: paradís de roca <i>Montse Espinal</i>	
ACTIVITATS REALITZADES _____	12
FENT HISTÒRIA _____	14
Rellegint el padri de la revista ARESTA <i>Joan Ramon González</i>	
PROGRAMES I CURSETS _____	16

Editorial

En els darrers mesos l'activitat del Centre ha estat d'allò més intensa: un membre de la nostra entitat aconsegueix, juntament amb altres companys catalans, assolir el cim del "CHO OYU" a l'Himalaia (enhorabona, Juanjo!); el grup de subaquàtica s'ha desplaçat a la Patagònia a fer immersions; la secció de jovent ha reiniciat la seva tasca d'introduir els nens i nenes del Centre en aquest món tan bonic i fantàstic de la muntanya; s'ha iniciat els primers treballs de recerca de la nostra història; aviat el catàleg de cavitats de la Noguera estarà a l'abast de tothom... i, no parlem de l'activitat "quotidiana" de les diferents seccions (copa catalana d'esquí de muntanya, senderisme, rallis, cursets, concursos fotogràfics, topografies, viatges a països llunyans...).

L'equip de redacció de l'ARESTA ha volgut sempre, des dels inicis, que la revista fos un reflexe d'aquesta activitat. Un mitjà per comunicar les experiències, sentiments i anhels dels qui d'alguna manera estem re-

lacionats amb la muntanya i, alhora, una base de documentació útil per als socis/es.

L'objectiu era ambiciós, ningú no ho pot negar, però el fet és que les col·laboracions han superat amb escreix les previsions i ja en tenim un grapat en "llista d'espera". Voldríem mantenir aquest nivell. Així es planteja doncs l'alternativa d'augmentar-ne el contingut. Amb setze pàgines resulta difícil expressar-ho tot.

La tasca de l'equip de redacció pot arribar a ser feixuga si, arribat el moment, cal assumir altres responsabilitats que se'ns escapen de les mans, com per exemple la recerca de publicitat, element imprescindible si volem que l'ARESTA vegi ampliat el seu espai, i és per aquest motiu que des de l'editorial fem una crida a la col·laboració activa d'aquelles persones que poden aportar idees i solucions.

El Centre i l'ARESTA us estaran molt agraïts.

Equip de Redacció

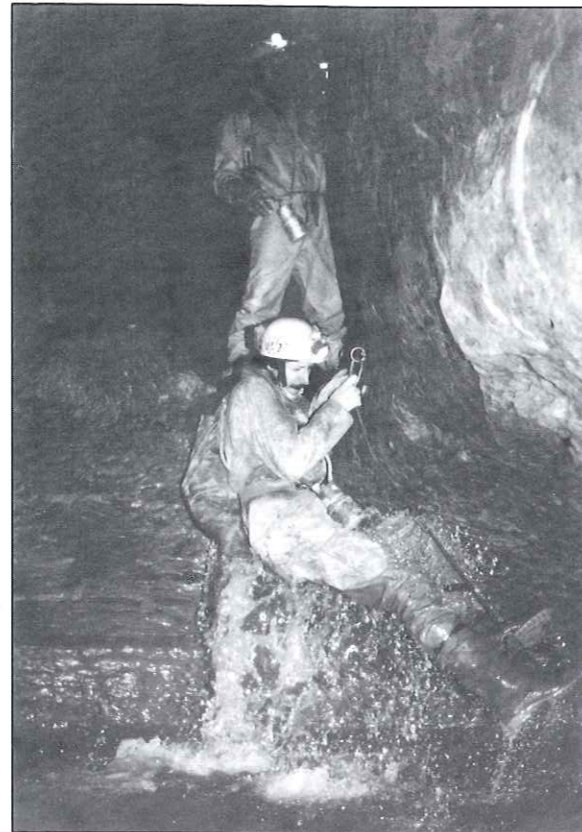
L'Espeleologia

AVUI per avui, a les acaballes del segle XX, quan ja no queda un pam de la superfície del nostre planeta sense haver sentit la petjada de l'ésser humà, quan tots els cims han estat vençuts, les parets derrotades, i fins i tot s'han inspeccionat els fons de gairebé tots els oceans, sol resta un àmbit on la paraula exploració retroba el seu veritable significat: l'espeleologia. Tanmateix i mercès a la tasca inesgotable dels grups d'arreu, poc a poc, de vegades centímetre a centímetre, es van descobrir noves galeries, sales, pous i rius subterranis en zones tan diverses com Polinèsia o els Pirineus. Evidentment cada cop és més difícil trobar paratges virginals i n'hi ha que recorren a sistemes tan expeditius com els martells pneumàtics o els explosius, més propis de la mineria que de les activitats de natura.

Com en totes les especialitats de muntanya, l'evolució de les tècniques i el material ha fet, també en l'espeleologia, accelerar els avenços en l'exploració; queden ja molt lluny les escales utilitzades per molts dels companys del Centre que van passar per la nostra Secció, les tècniques de "sols corda" han alleugerit l'equipament necessari i les expedicions al Montserrat Ubach, posem per exem-

ple, s'han convertit en sortides de curs d'iniciació o de diumenge. Pel contrari, aquesta tecnificació provoca un augment de l'elitisme en la seva pràctica, si bé abans per iniciar-se tan sols calia una baga i un parell de mosquetons a més del casc i la il·luminació, avui en dia són necessaris aparells mecànics de descens i ascens, gran quantitat de ferralla per poder ancorar i fraccionar les verticals en cada punt on la corda pugui patir fregaments, fins i tot els tradicionals sistemes d'il·luminació s'han anat sofisticant i dels antics carburers gravitacionals s'ha passat als d'autopressió, injecció..., la vestimenta ha evolucionat cap a les noves fibres clorades per la roba interior i la granota de roba ha estat substituïda pel niló o el PVC; tot això si bé ha fet augmentar la seguretat i la comoditat en l'exploració, ha posat el llistó econòmic d'iniciació a un nivell força important.

Diverses són les disciplines que conflueixen en l'àmbit es-

Cova del Serrat de Vent (Tavertet). (Foto: J. L. Gàzquez)

peleològic, a més del purament esportiu que, tot i anar guanyant pes respecte els seus inicis no ha fet minvar l'interès de les més científiques. D'una banda la geologia, mercès a la poca incidència que ha tingut l'home en els canvis morfològics de les cavitats, si exceptuem la destrucció de formacions litogèniques (estalactites, estalagmites...) en les cavitats més

populars, a partir de l'observació hom pot deduir les diferents fases de formació i modificació de la superfície (enfonsament de les valls, moviments tectònics, canvis en els vessants hidrològics...) o simplement meravellar-se del lent però constant treball de reconstrucció i/o erosió produït per la circulació de les aigües subterranies. L'existència d'una fauna totalment diferent a la de l'exterior i la impossibilitat d'una relació d'individus d'una cavitat amb els d'una altra (amb el conseqüent desenvolupament divers de les espècies), dona a la biologia un gran camp de treball en el descobriment de noves varietats, algunes d'elles catalogades d'autèntics fòssils vivents. Dins de les especialitats més científiques podríem citar també la glacioespeleologia, la vulcanoespeleologia, la paleontologia..., totes elles fan que es pugui definir l'espeleologia com una activitat entre l'esport i la ciència, prenent cadascun dels seus practicants la fracció que el seu interès o possibilitats li permetin.

Degut a la particular situació del medi on es desenvolupa la nostra activitat, tothom pot imaginar-se el que pot ésser buscar un forat de mig metre de diàmetre enmig d'un bosc, de vegades la part més difícil d'una sortida pot ser la recerca de la boca de la cavitat, és per això que una de les principals preocupacions dels espeleòlegs, si més no dels més veterans, és la

catalogació, és a dir, la confecció d'una fitxa de les cavitats, on es relacionen les dades més importants en quan a la situació geogràfica i accés, cartografia i coordenades, descripció, morfologia, hipòtesis genètica, recorregut i desnivell, acompanyada de la fitxa tècnica d'equipament i el plànol topogràfic. A nivell català, i des de finals del segle passat (Font i Sagué, Faura i Sans...) s'han anat fent successius catàlegs de cavitats; l'any 70 apareix el *Catàleg del Montsec*, de la mà d'en Oleguer Escolà, obra cabdal per als espeleòlegs de Ponent resum de les campanyes a la Serra dels membres de l'E.R.E. del C.E.C. els anys 60; pocs anys després s'inicia la publicació d'una obra en tres volums sobre les cavitats del massís de Garraf, obra d'en Joan Borràs i posteriorment (1978) el treball més ambiciós que mai no s'havia plantejat fins aleshores, el *Catàleg Espeleològic de Catalunya*, dissenyada en 15 volums d'aparició anual. El *Catàleg* va anar apareixent puntualment fins que, després de l'aparició del setè volum, els problemes econòmics i l'esgotament dels seus autors, Borràs, Miñarro i Talavera, en la lluita burocràtica van truncar l'obra. Aprofitant l'interès dels espeleoesportistes per les grans cavitats, l'any 87 l'Espeleo Club de Gràcia publica el *Atlas de las Grandes Cavidades Españolas*, on es recull informació sobre totes les cavitats de més de 300 metres de

fondària i/o 3 quilòmetres de recorregut (pels amants de les dades diré que les dues primeres en els respectius rankings eren l'Illaminako Ateeneko Leizea amb 1.353 m. de desnivell i Ojo Guareña amb 89 quilòmetres de galeries), i l'any 89 el *Grans Cavitats de Catalunya* de similars característiques que l'anterior però, evidentment, amb cotes mínimes inferiors.

A més de les publicacions esmentades els grups espeleològics en general, i els catalans en particular, han tingut sempre com a fita principal la publicació de revistes especialitzades, esmerçant gran part dels seus recursos a aquesta tasca, prova d'això són la gran quantitat de títols que han aparegut al llarg de la recent història de l'espeleologia; les primeres de caire marcadament científic —*Geo y Bio Karst, Espeleon...*— van deixar pas a les de caire més plural on la ciència, la tècnica i l'esport es combinen de forma diversa —*Espeleòleg, Exploracions, EspeleoSie, Gours, Sota Terra*, i com no la nostra *Grallera...*— moltes d'elles desparegudes o de periodicitat molt variable (segurament en funció dels èxits espeleològics de cada grup).

El Grup Espeleològic Lleidatà

En la línia de la preocupació per la catalogació de cavi-

Unipreus

...Amics de l'esport
...Amics de l'aventura

**AIRE,
LLOGUER
I VENDA
DE MATERIAL SUBAQUÀTIC**

☎ 973/22 02 51 - 24 96 71 - 23 61 27
C/. Daunois, 21 (Secà de Sant Pere)
25005 LLEIDA

Galeria Bonica. Solencio de Bastaras (Serra de Guara)
(Foto: J.L. Gazquez)

tats, aprofitant que ja havíem iniciat les col·laboracions amb els autors del *Catàleg Espeleològic de Catalunya* pel volum vuitè, corresponent a la Noguera i després de l'exploració d'una cavitat no catalogada anteriorment prop de Balaguer l'any 90, els membres G.E.L.L. vam decidir iniciar els treballs per a la publicació d'un catàleg de la comarca; la tasca, que amb més o menys intensitat s'ha anat duent a terme

des d'aleshores fins ara, s'ha de dividir en quatre fases: en primer lloc la recollida, classificació i anàlisi de la biografia existent (un total de més de setanta referències), en la que cal esmentar la inapreciable col·laboració de qui aleshores bibliotecari de la Federació Catalana d'Espeleologia, en Francesc Rubinat; un cop analitzada dita informació s'iniciaren els treballs de camp necessaris per completar-la, localitzacions de boques, aixecament del plànol topogràfic de les cavitats, etc..., a la vegada que s'anaren fent les fitxes de les cavitats "acabades".

En l'actualitat s'ha iniciat ja la darrera fase, la composició i maquetació del *Catàleg*, mentre s'acaben d'entrellistar les darreres cavitats o bé, donada la impossibilitat de localitzar-les, quedaran sense catalogar. En total són vora cent setanta cavitats, una vintena de les quals no han pogut ser localitzades malgrat els esforços esmerçats (alguna d'aquestes cavitats ens ha fet perdre més de quatre caps de setmana d'infructuoses pros-

peccions). Si tot va com esperem, doncs, tindrem catàleg de la Noguera abans de l'estiu.

Donades les característiques climatològiques de la zona esmentada, boires denses a l'hivern que fan, de vegades, impossible la recerca, i les altes temperatures que es registren en els mesos d'estiu, aquesta activitat ha estat sovint alternada amb altres sortides de caire molt més esportiu a cavitats ja conegudes des de França a Guadalajara i de Cantàbria a les Serres del Prelitoral català. D'un temps ençà s'ha iniciat la publicació en aquesta mateixa revista d'un calendari orientatiu d'aquest tipus de sortides amb una referència sobre la seva dificultat, a fi i efecte d'informar de les nostres activitats a tots els interessats; com que la població espeleològica és prou reduïda i la mitjana d'edat dels membres del Grup ha pujat amb el temps i hem d'anar preparant les noves generacions (ni que siguin els nostres propis fills), dins d'aquest mateix programa incloem algunes sortides de tipus familiar, sense cap mena de dificultat, a les que tothom hi és convidat; això sí, com que malauradament les d'activitats depenen molt de les circumstàncies, recomanem que us assabenteu dels possibles canvis amb els membres de la Secció.

Josep Lluís Gàzquez

Al servei de tothom
des de 1896

IMPRESA

SISÓ IMPRESSORS

ARIANA

C/ TEMPLERS, 11
☎ / Fax (973) 26 20 38
25002 LLEIDA

Trobada d'escaladors i simpatitzants

La secció SEAM del Centre Excursionista de Lleida, organitza pels propers dies 12 i 13 de març a St. Llorenç de Montgai (Camarasa), una trobada d'escaladors i simpatitzants, prenent que siguin unes jornades d'agermanament entre les diferents generacions d'escaladors que han anat passant i deixant un tros del seu esperit i d'anar a la muntanya, plasmats en uns itineraris que recorren les diferents parets i agulles que conformen l'escola de Sant Llorenç, Camarasa i Mont-Roig.

Durant la trobada, tindran lloc diferents actes, entre els que destacarem, la celebració del XXXIV aniversari de la primera ascensió a la Coma de Gelis, Agulla Encantada, Agulla del Pont Penjat i l'Agulla de les Bessones.

Es facilitarà l'escalada a totes les persones que estiguessin interessades en fer alguns d'aquests cims o d'altres més característics de la zona.

Els escaladors que siguin de la Vella Escola, hauran de portar el vestuari reglamentari, camisa de franela i bàvars, la resta del personal amb samarreta i malles. Us esperem a tots!

Per a més informació, truqueu al Centre.

Entrades a Biblioteca: Obsequi de la Federació Catalana d'Espeleologia

- *Anuari 1992*. Ed. Federació Espanyola d'Espeleologia.
- *Apuntes del I Curso de Descenso Deportivo de Cañones*. Ed. F.E.E.
- *Materiales y técnicas para curso de iniciación a la espeleología*. (Video VHS). Ed. F.E.E.
- *Espeleo-Còmic 92*. Ed. Espeleo-Club de Tortosa.
- *Dossier de llengua catalana*. Ed. Servei lingüístic de la Unió de Federacions Esportives Catalanes.
- *Inventari Espeleològic de Catalunya*, vol. II, B-El Prepirineu. Ed. Federació Catalana d'Espeleologia.
- *Centre de Protecció de les Cavernes i Entorn*, n. 7.
- *EspeleoSie*, n. 32. Ed. S.I.E.

Extracte de l'índex: Exploracions a la Serra d'Oriola

(Alacant). Sistema Arrels-Clonc (Conca de Barberà). Avenc del Barbuixell (Pallars Jussà). Sima de la Carriada (Terol). Avenc de Sant Hou (Girona). Campanyes al Monte Perdido. Activitats a l'Illa de Sta. Cruz (Equador).

Barrancs: Cerradas (Almeria). Aigüeta d'Eriste (Benasc). B. de la Ribagorça i Pallars Jussà. Barranc de la Corba (Ripollès).

— *Sota Terra*, n.º 7 Ed. G.E.S.

Extracte de l'índex: Pago Mariko Leizea (Alava). Sistema cavernario de la Bahía de los Cochinos (Cuba). Garraf, antics avencs, noves fondàries. Uso de abrigadores ópticos como trazadores. Grallera del Descargador (Osca). Picos 86/87. Una integral al Conflent. A la recerca de noves grans cavitats de Catalunya (Tortosa).

Escalada en gel

Tots els que estiguin interessats a aprendre o ampliar els coneixements tècnics de l'escalada en gel, el company Lluís Olondriz de la secció del SEAM, organitza una sortida pels propers dies 19 i 20 de març a la zona de Peña Telera. Esperem aplegar un bon grapat d'aspirants i aprenents a "cascadeurs".

Sopar d'Esquí de Fons: Divendres 8 d'abril de 1994. Trobada al Centre a les 9 de la nit.

Relació dels principals llibres adquirits per la Biblioteca durant l'any 1993

Escalada:

- *Guia d'escalada de Collegats*. Cesar Hurtado, Fabian Margenats i Josep M. Tunica.
- *Escalades al Parc Natural del Cadí*. Jaume Mates.
- *Escalades al Montsec Montrebei*. Antoni Picazzo.
- *Escalades a Terradets*. Lluís Alfonso i Xavier Buxó.
- *Escalades a Vilanova de Meià*. Julio Duran, Jordi Marlés i Jaume Pifarré.

Guies de Muntanya:

- *Guia de la Cerdanya*. Ferran Ledesma.

- *Guia de Camins d'Andorra*. Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria.
- *Parc d'Aigüestortes i de Sant Maurici* (C.E.C.). Georges Véron, Agustí Jolis i M. Antònia Simó.
- *La Vall de Núria* (C.E.C.). Josep Nuet i Badia.
- *Aneto-Maladeta* (C.E.C.). Josep Tena.
- *Pica d'Estats-Monteixo* (C.E.C.). Agustí Jolis i M. Antònia Simó.
- *Travessia del Pirineu* (C.E.C.). Georges Véron.
- *El Macizo del Balaitus*. J. M. Rodríguez.

Aproximació a la natura del Parc Nacional d'Ordesa

Descripció: clima, vegetació i fauna (I)

1. Característiques de l'àrea d'estudi

El Parc Nacional d'Ordesa i Mont Perdut fou creat el 16 d'agost del 1918 emparat en Llei General de Parcs Nacionals del 1916, sobre una superfície de 2.046 ha. Posteriorment reclassificat segons la Llei 52/82, del 13 de juny, s'estén actualment al llarg 15.608 ha., i inclou els municipis de Torla, Fanlo, Puèrtolas, Tella-Sin i Bielsa, tots ells pertanyents a la província d'Osca (Aragó). El seu paisatge es defineix per dues grans unitats orogràfiques: la Cordillera axil-pirenaica i el massís de les Tres Sorores, que conflueixen al Pic Marboré, de 3.328 m. Les quatre valls principals van a donar al Mont Perdut, el cim més alt del parc, amb 3.355 m.: són les valls d'Ordesa o Arazas i Pineta, el Canó d'Anyisclo i les Gorges d'Escuaín.

L'estudi comprén la Vall d'Arazas, impròpiament anomenada Vall d'Ordesa. Dita vall, d'origen glacià, solcat pel riu Arazas, es desplaça paral·lelament a la Serralada al llarg de 15 Km. entre el Pont dels Navarros i la part occidental de les

Tres Sorores, amb una extensió aproximada de 2.100 ha.

La història geològica d'aquests paratges té el seu origen fa uns dos-cents milions d'anys, edat calculada per a la Serralada Axil. Es troben situats en terrenys d'origen cretàci i eocè, constituïts principalment per roques calices (Borja Cardelus, 1988).

La climatologia és típicament oromediterrània, de caràcter estepari i freda (Balcells i Gil, 1990).

Quant a la seva vegetació, poden diferenciar-se les formacions següents (Losa i Montserrat, 1947, citats per Hidalgo, 1991):

- Associació de *Pinus Silvestris*
- Associació de *Pinus Unsinata*
- Associació de *Fagus Sylvatica*
- Associació d'*Abies Alba*
- Associació de *Buxus Sempervires*
- Associació de *Genista Horrida*
- Associació de *Juniperus Communis*
- Associació de *Rhamnus Alpina*

- Associació de *Salix Cinerea*
- Associacions rupícules
- Associacions praticoles
- Praderes d'altura.

Alternant amb aquestes comunitats bàsiques, se'n troben altres instal·lades en corredors d'allaus i barrancs humits, que, si bé de poca superfície, constitueixen la principal font d'aliment per als herbívors; inclouen taques de *Betula pendula* i *Populus tremula*, amb comunitats herbàcies del tipus *Seslerietalia*, *Molinetalia*, i *Stipio calamagrostidis*. Així mateix són importants per a l'alimentació la glera del tipus *Iberidium spatulatae* i, en el nivell subalpí i l'endèmica *Ramonda micolini*, particularment abundant en els rocalls de la zona, les fulles de les quals són menjades sovint pels isards i esporàdicament pel bucardó (Garcia González, 1990).

El primer estrat de vegetació de l'obaga del canó d'Arazas el constitueix l'avellaner *Quejigal*, el pinar molsós de *P. Sylvestris-Turiato*, i per damunt d'aquest, l'avet amb faig. Per sota dels 1.550 m. domina el boix (*Buxus sempervirens*) i en la part inferior alternen els faigs amb *Tilia*

platyphyllos, *Fraxinus excelsior*, *Ilex aquifolium*, *Corylus avellana* i *Crataegus monogyma*, principalment.

A mitja vessant, el pis muntà humit està conformat per fageda avetal i bedoll, acompanyats per espècies com *Sorbus aucuparia* i *Gentiana lutea* en la fageda-avetal aclarida; més pròpiament nemorals, *Saxifraga umbrosa*, *Drbus saxatilis* i altres; i, a la fageda-avetal ombriol, *Luzula nivea*, *Ranuncullus platanifolius*, *Carex digitata*, *Lasertium nestleri* i *Acer opalus*, fonamentalment.

El pis subalpí reemplaça a més altitud al muntà humit. Es caracteritza pel predomini del pi negre, amb sotabosc de rododendres *Rhododendron ferrugineum* i mirtilles *Vaccinium myrtillus*. El sòl està cobert per gespa de l'ordre *Seslerietalia*, indicadors d'ombra i neu esllivissant, formats especialment per *Primula intricata*, *Carex sempervirens*, *Sesleria albicans*, *Luzulanutans*, *Pulsatilla alpina* i *Arnaria Purpurascens*. En els petits espolsos amb terra molt inicials es barregen *Dryas octopetala* amb *Salix pyrenaica*. Els sòls més inestables, finalment estan colonitzats per espècies amb *Carduus carliniflorus*, *Thymelaea nivalis*, *Anthyllismontana*, *Teucrium pyrenaicum* i *Saxifraga oppositifolia* (Hidalgo, 1991).

Té rellevància la distribució anual i interanual de la innivació, amb certa tendència cíclica cada tres anys, de rigorosos hiverns amb pics d'innivació hivernals i submàxims primaverals, alternant els restants anys amb innivació moderable de màxims primaverals. Això implica primaveres molt dures per a la fauna en general.

El cens de isards a la Vall d'Arazas està al voltant de cinc-cents individus, dada facilitada per l'oficina del Parc.

Els animals del nostre estudi es van capturar majoritàriament,

en la zona final de la Vall, prop de les Grades de Soaso, a una alçada entre 1.700 i 2.100 m. Alguns exemplars provenien del Barranc de Cotatuero.

Pel que fa a l'estructura de la població dels isards que viuen al parc, els estudis realitzats fins ara s'han centrat a la vessant septentrional de la Serra de Cutas. En aquesta àrea, la densitat mitja trobada ha estat de 24 ind./Km², amb un sex-ratio d'un mascle i dos femelles (Garcia-González, et al. 1992).

Jordi Gonzalo

Bibliografia

- CARDELUS, B. (1988). *Parques nacionales de España*. Ed. Debate, Madrid.
- BALCELLS, E.; GIL, E. (1990). Consideraciones fonológicas de la biocenosis de altitud en el Parque Nacional de Ordesa y Monte Perdido, acompañadas y apoyadas mediante estudio preliminar de los datos meteorológicos obtenidos desde 1981 a 1989 en el observatorio de Goriz. Informe inédit.
- HIDALGO, R. (1991). Evaluación de la influencia de la actividad cinegética en la estructura y la distribución de las poblaciones de sarrio en la Reserva Nacional de Caza de Viñamala, Huesca. Servicio general de Aragón. Zaragoza. Informe inédit.
- GARCIA, R. (1990). Inventario de la población española de Bucardo. Informe final ICONA-IPE. Informe inédit.
- GARCIA, R.; HIDALGO, R.; AMEZTOY, J. M.; HERRERO, J. (1992). *Census, population, estructura and habitat use o/a chamois population in Ordesa N. P. living in sympaty with pyrenaican wild goat*. In F. Spitz, G. Jancan, G. González, S. (...) (eds.) Oujulés/Unjulates 91, 321-325 SFPEPM-JRGM, Paris-Toulouse.

- * Habitatges
- * Despatxos
- * Locals comercials
- * Places de garatge

PROJECTES I CONSTRUCCIONS, S.A. IMMOBILIÀRIA

Av. Blondel, 7, 1r. 2a. - Tel. 26 22 77

FACILITATS DE PAGAMENT

Tot s'ha construït a fi que
vostè obtingui la millor
inversió. Pot consultar-nos
sense cap compromís.

Banc Sabadell

Andes Peruanos '93

PER fi, l'últim examen del 9 de juliol. Després de dos mesos d'exàmens un ja comença a estar-n'hi fart. Llenço els llibres per la taula i em disposo a fer l'equipatge. L'última setmana he anat fent una muntanya de material a la meua habitació. Ara ho haig d'embotir tot en dos petats i una bossa de mà per l'avió. Sempre la mateixa frase: sempre carregats! és que no sabem anar amb menys coses? Tot és necessari; és ricícul, però és el meu "mínim imprescindible" per estar un mes i mig al Perú fent muntanya.

Per la tarda amb el Juanjo anem cap a Barcelona. Dormim i el dia següent agafem l'avió que després de passejar-nos per Madrid, Caracas i fer una parada a Bogotà ens deixa a les 12.00 de la nit a Lima.

Aquesta immensa ciutat ens impressiona, fosca, boirosa; és ple hivern. Agafem un taxi que ens porta a casa de la família Vallvé, descendents d'un català i que uns companys mexicans coneguts al Pakistan ens la van recomanar (una llarga història). Portem un regal a la senyora de la casa que sabem que li agrada molt (5.000 pts. en xocolata). Dormim i, l'endemà tenim tot el dia per a conversar amb la hospitalària família, ja que és el "Censo Nacional" i ningú pot sortir de casa en tot el dia; ens hem de sotmetre al recontre de tota la nació.

L'11 de juliol després de registrar-nos a l'ambaixada espanyola, agafem un "colectivo" que ens portarà a Huaraz, on arribem a les 08.00 del vespre. Respirarem per primera vegada, en terres llunyanes, l'aire pur i sec dels 3.091 metres. Ens instal·lem a l'Hotel Catalunya per fer una mica de país, i també recomanats per la família Vallvé. A l'escala de l'hotel flipem al veure un póster de la Baronia de Sant Oïme; aquests sí que fan país!

Nevado Pisco

Coneixem uns mexicans i ens posem d'acord per a llogar una furgoneta que ens porti a la Quebrada Llanganuco, des de la qual volem fer el primer cim d'acclimatació: Nevado Pisco de 5.850 m.

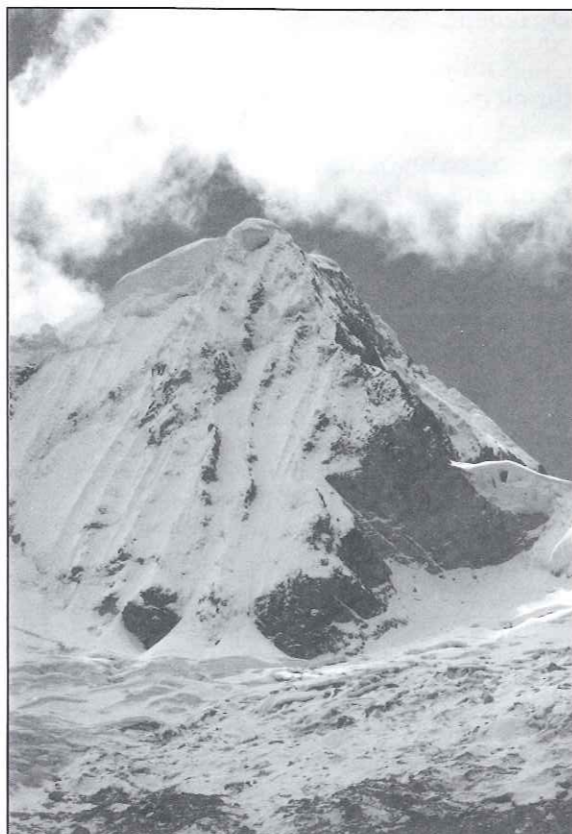
Així doncs, el dia 13 pel matí ja estem remuntant els primers pendents sota una fina pluja que ens deixa molls. Progressem a poc a poc degut al gran motxillot. Arribem al camp base a 4.200 m. Estic marejat com una sopa. L'endemà ens disposem a pujar al Pisco juntament amb els mexicans. Em quedo

al camp I a 5.100 m., el cap m'està a punt d'explotar, però la vista és meravellosa. En front hi ha l'Huandoy E. de 6.655 m. i al fons de la vall, les impressionants "Ice-flants", cobreixen 800 metres de la paret del Huandoy N. Veig com els mexicans i el Juanjo puguen al coll i desapareixen per darrera direcció al cim. Ja al capvespre i amb un mal de cap impressionant, hem forçat bastant l'acclimatació.

El dia següent desmuntem el campament i baixem fins a 3.800 m. on passem una altra nit ja més tranquil·la.

Nevado Pastorori

Tornem a ser a Huaraz, on amb molta alegria trobem l'Albert i l'Artur, els dos companys d'Argentona que havien sortit uns dies després que nosaltres. Anem tots junts al mercat i comprem "jalo" per a dos dies, els quals passarem acclimatant-nos al Nevado Pastorori, de 5.400 m. A les falces

Nevado Pisco. 5.850 m. (Foto: Juanjo Garra)

d'aquesta arrodonida muntanya s'hi troben unes "pistes d'esquí" molt particulars. No hi ha remuntadors, les esquerdes hi són abundants, i no existeix cap tipus de senyalització. És per això que no trobem a ningú esquiant.

Plantem les tendes en un paratge idíl·lic, sota uns séracs que es desprenen i cauen en un llac. Passem dues nits a 5.000 m i això provoca que l'Albert i l'Artur acusin l'alçada i notin el clàssic mal de cap. Ens enfilem pels séracs per practicar l'escalada en alçada i assolim en dues ocasions el cim d'aquesta muntanya.

Nevado Huascarán

Baixem a Huaraz el dia 21 i l'endemà mateix a les 06.00 del matí sortim cap al Huascarán Sud de 6.768 m. Hi estarem un total de 6 dies i hem de llogar 3 ruques i un "arriero" per a desplaçar tot el material al Camp

Base (C.B.) a 4.200 m. Amb poc més de 4 hores arribem al C.B., on hi trobem una macro-expedició científica d'Estats Units, els quals han instal·lat una carpa en un replanet i acomiadem els rucs. Aquest cop ve amb nosaltres en José, cuiner-guarda de C.B., que ens vigilarà les tendes i teòricament ens farà el menjar.

L'endemà ens dirigim al camp Morrena a 4.600 m. i emprem tres hores sota un sol empenyador i plantem les tendes molt a prop d'un regueró d'aigua, fem una guerra de vaixells de tenda a tenda guanyada per la cordada lleidatana i tot seguit a dormir.

De bon matí, ens despedim d'en José i li encarreguem que ens prepari un bon "jalo" per d'aquí tres dies que baixarem. Iniciem l'ascensió al camp I a 5.240 m. La pujada es fa penosa, seguim les traces i boregem les esquerdes. Plantem les tendes on més ens agrada, enmig d'un plató on hi ha algunes tendes instal·lades aleatòriament. Els Huascarans comencen a bufar, la temperatura baixa, ens disposem a passar la nit.

Els veïns argentonins anuncien la necessitat d'enllestir, doncs avui hem d'arribar al camp II aviat, per a descansar i, agafar forces.

En els primers pendents, quatre paraules de tristesa confirmen l'abandonament prematur de l'Artur. En aquesta alçada un problema respiratori pot acabar malament. Refem les motxilles, ara haurem de fer una cordada de tres i redistribuïm el material. Més amunt cal encordar-se ja que apareixen esquerdes per totes bandes, una infranquejable la trobem equipada amb una escala de fusta acompanyada de cordes fines. Arribem al C. II a 5.900 m.; estem sols. Aviat ens repleguem a la tenda per fondre neu i resguardar-nos del vent gelat provinent de la vall de Llanganuco.

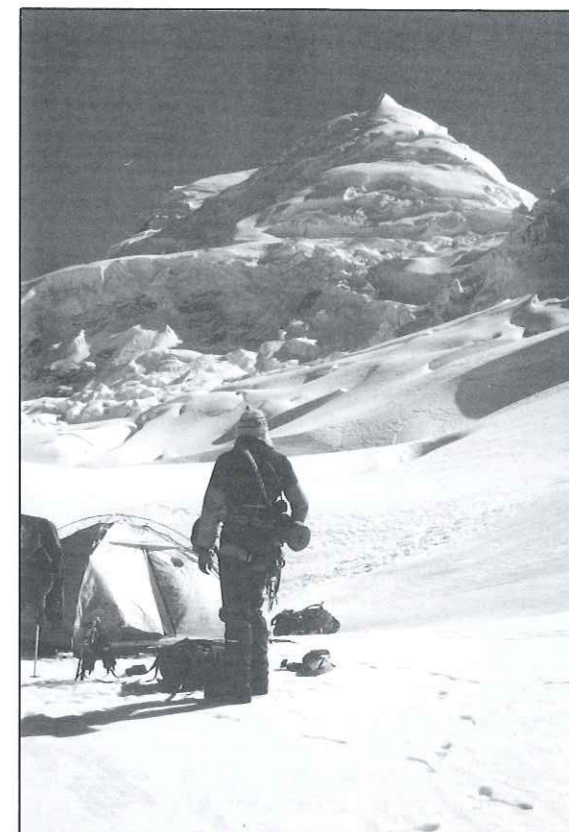
A les quatre de la matinada algú afirma taxativament "tios, o ara o mai!". Un "sopicaldo" per tres i sortim fora la tenda. Fa una nit molt fosca. Amb el mínim equip enfilem cap al coll dels Huascarans.

Arribem al coll quan clareja, els "Nevados" de la vall de Llanganuco es van despertant envoltats d'un mar de núvols. Pendents i més pendents amb una progressió lenta fan esgotar les piles del personal, anem pujant desencordats, d'aquesta manera cadascú va al seu ritme. Aproximadament a les 13.00 del dia 25 de juliol, coronem el cim

de la muntanya més alta del Perú, un gran plató rematat per un turonet de grans dimensions. Quatre fotos, algunes abraçades i una llarga espera a què el temps millori. La boira ha tapat la visibilitat considerablement, neva molt i sembla que l'assumppte es complica climatològicament. A la primera clariana ens encordem i marxem avall, parem sovint degut al cansament i al mal temps. Arribem al coll improvisant amb un parell de ràpels. A les 18.00 h., arribem al camp II amb una rebuda de diferents expedicions que en el decurs del dia han anat arribant. Aviat es fa fosc i decidim pernotar de nou al camp II per davallar-ho tot demà fins al poble de Muscho. La nostra sorpresa ve quan arribem al camp Morrena, el cuiner no ha guardat res de menjar, una poma i un bocí de formatge, adornat de galetes mascarades composen el gran dinar de benvinguda.

Festes pàtries

Quatre dies a Huaraz, obligada cura de repòs, fax amunt i

Camp I al Huascarán (Foto: Juanjo Garra)

avall..., són les festes Pàtries del Perú, i celebren la independència d'Espanya, intentem passar desapercebuts i els expliquem que nosaltres, els catalans, en canvi, celebrem la nostra derrota.

Fem relacions internacionals i celebrem amb els mexicans que han fet l'Alpamayo. Som el dia 30 d'agost, a les 11 del matí ens trobem passejant pel mercat, per a comprar el menjar per als pròxims set dies a l'Alpamayo. La calor, les olors, la resaca i el cuiner José que ens fa desesperar amb la seva lògica. Tot plegat fa que sigui un martiri i ja tenim ganes de tornar a muntanya. Ens espera l'Alpamayo.

Jordi Farré

(Continuarà al proper número)

El Peguera (Sant Maurici) per la via "Raiers" (cara O)

HI HA ascensions el record de les quals són objectes màgics que mai ens abandonaran. Delectar-s'hi ens ajudarà, ben segur, en alguns moments baixos de la nostra vida i ens inspirarà encara més en els bons. La via "Raiers" té tot el que cal per poder-la convertir fàcilment en una d'aquestes joies. Amb el desig que aquesta col·laboració us sigui útil us en descriuré la meua escalada.

La furgoneta corre cap al Pallars enmig la massa d'aire calent de l'estiu. La música dels Eagles (com en els vells temps) no deixa d'acolorir les emocions. El paisatge ressec de la Conca de Tremp, tan familiar, em fa sentir gust mentre condueixo el nostre projecte de cap de setmana cap a la via "Raiers": bonica aproximació per la vall de Monestero (dues hores des de l'Estany de Sant Maurici), vivac sota una pluja d'estels fugaços, dessota el Coll Oest del Peguera (en uns plans herbosos) i tres-cents cinquanta metres de bon granit que solquen la cara oest aportant dificultats moderades (passos de IV + en la major part del recorregut i solament tres passos claus de cinquè, només un o dos dels quals són obligatoris).

Des del vivac, cal prendre el camí del Coll O del Peguera talment com si anéssim cap a la Colomina. (Atenció a no equivocar-se tot prenent la desviació que va a cercar el veí Coll de Peguera-Monestero!). Abans d'arribar al Coll (uns cent metres), cal atènyer el peu de la gran Canal Oest del Peguera (ens quedarà a la nostra

esquerra) on comença la via "Raiers" (espit i monjoia ben visibles).

La tècnica a emprar és variada (fissures, diedrets, plaques, canaletes, desploms i, fins i tot, un ramonage). La roca, llevat d'alguns metres del primer llarg, és bona; de fàcil protecció a base de friends i tascons. En tot moment, hom resta submergit en un paisatge enlluernador.

Per bé que la via exigeix un bon domini de les maniobres de corda i l'autoprotecció (friends i tascons), les reunions les trobarem equipades, encara que la primera no vam saber trobar-la (la vàrem instal·lar amb fissurats). Els passos més difícils se centren en el desplom del tercer llarg (protegit amb dos pitons) i en el ramonage-diedre del penúltim llarg, protegit actualment amb quatre pitons (atenció amb el fregament de les cordes). En la tirada que segueix (la darrera) la dificultat minva fins a III-III+ i, finalment, tan sols queda per recórrer una curta i bonica aresta (20 minuts) la qual, tot evitant les dificultats evidents per l'esquerra i marxant a l'ensamble (passos de III inf) ens deixa ben aprop del cim, convergint en una de les vies normals de la cara E. Des d'aquest punt, una fàcil i divertida grimpadeta (II) ens situa dalt d'aquest bonic i esmolat cim, excepcional mirador: l'encisador refugi de la Colomina sota nostre; em giro cap a l'estany Tort i el refugi J.M. Blanch i jugo amb els bonics records del passat hivern quan vam pujar pel corredor Michard-Rispal de la cara N del Muntanyó; recordo la Montse, la guarda, i la seva gosseta... el cafè i la

conversa amb què ens va obsequiar, el paisatge amarant de blanc, el foc acollidor del refugi... El company, en Joan Roca, desfà amb la seva veu el nuvolet de pensaments: "Au, no ens encantem () Joan! () que es va fent tard, home!".

Baixem cap al Coll de Peguera-Monestero i d'allí, finalment, fins al vivac de la passada nit; endrecem les coses a les motxilles i, sota la llum dels estels, anem a vivaquejar a l'aparcament del Sant Maurici. Tot baixant ens creuem amb unes llumenetes verdes i vellugadisses: un grup d'isards ens vigila de ben a prop.

Fitxa tècnica

Via oberta per Enric Lucas i Albert Cucó el 18 de juny de 1986

Recorregut: 350 m. aproximadament (fins a trobar la cresta NO)

Dificultat: MD inf (passos de IV+ i uns quants de V; màxim obligat: V)

Temps emprat: "el temps és una il·lusió" (A. Einstein)

Material: un joc de tascons, un de friends i cintes llargues

Bibliografia sobre la via: JOAN JOVER, "55 escalades a Catalunya", pàg. 174-175, Pleniluni, 1991

Bibliografia sobre la zona: JOLIS, A. I SIMÓ, M.A., "Guia Pallars-Aran", CEC, 1971

Música per al viatge: "Hotel California" i "Take it easy" (dels Eagles)

Joan Aranès i Clua

NIKON
SONY

Fotografia
Audio
TV i Vídeo

MAJOR, 76
Tel. 973/26 88 29
25007 LLEIDA

Les Dolomites: paradís de roca

LES Dolomites són un impressionant massís de roca de carbonat de calci i magnèsia, situat als límits del Tirol austríac i Itàlia, arribant la seva màxima alçada a la Marmolada, de 3.440 m.

La conquesta d'aquestes muntanyes va ser tardana, a la segona meitat del segle passat (recordem que el Montblanc fou ascendit per primera vegada el 1786). Malgrat però, aquesta conquesta fou ràpida, doncs a finals de segle pocs cims restaven encara per ascendir, i això era degut a les parets escarpadíssimes i a les arcaïques tècniques d'escalada que tenien en aquella època.

Avui aquest massís és famós entre els muntanyencs i escaladors de tot el món per la seva bellesa, pels seus boscos de pi negre sobre els que s'enlairen imponents torres de roca, que fan quedar bocabadat al visitant, davant la increïble feta que va suposar pels pioners de la zona l'ascensió d'aquests cims.

Sense anar més lluny, les seqüències d'escalada de roca que realitza Silvester Stallone en la seva última pel·lícula "Máximo riesgo", van ser rodades a les Dolomites, i més concretament a les proximitats de Cortina d'Ampezzo, veritable cor d'aquest massís.

Totes aquestes muntanyes estan plenes de camins i senders perfectament marcats que comuniquen els pobles de la vall amb els refugis de muntanya. Aquests enllaçats entre si, disposen d'un bon servei de menjars i ofereixen al muntanyenc una confortable estada.

Per altra banda el CAI (Club Alpí Italià) cobreix tots els serveis de rescat, amb una ràpida i eficaç intervenció, avalada per molts anys d'experiència.

Molts són els pics interessants que es troben a les Dolomites, però entre tots ells en destaca un especialment, el "Campanile basso", esbelta torre de 2.877 m.

Aquesta enorme agulla s'aixeca verticalment, amb impressio-

nants precipicis en totes les seves vessants, el que va fer de la seva conquesta una dura i ariscada empresa.

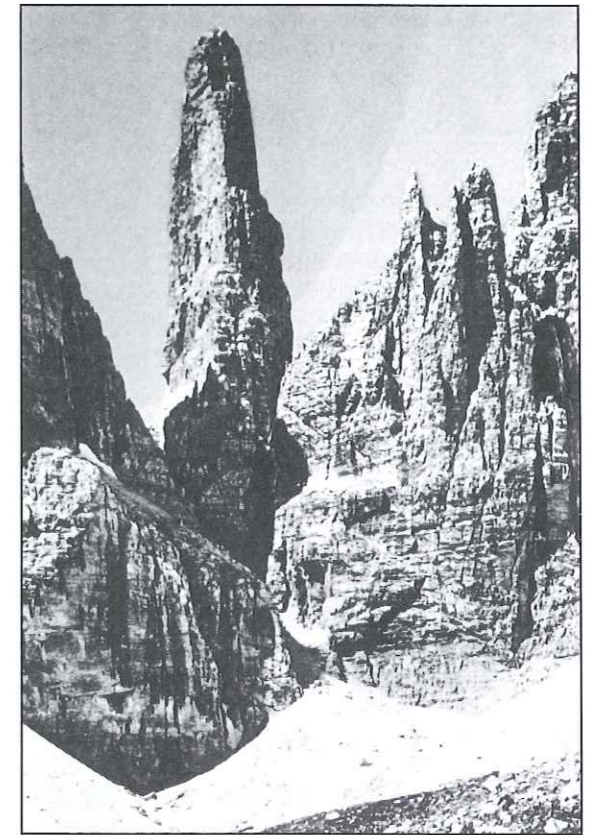
Per il·lustrar tal afirmació, ens remetem al relat dels seus conqueridors; els escaladors Otto Ampferer i Karl Berger. Aquest últim describia així el seu primer assalt al Campanile basso:

"El vigorós Otto va fer un últim intent: quan el vaig haver assegurat amb la corda a una roca, va atacar la paret directament, escalant molt lentament per falta de preses. Els pèls se'm posaven de punta quan veia que posava els peus en uns minúsculs sortints i després palpar la roca per trobar alguna protuberància. S'arrapava a la paret realitzant miraculosos equilibris, escalava com si tingués ventoses a les mans... després el pobre Otto es va quedar penjat, s'agafava únicament amb la punta dels dits... Va resistir en aquella posició alguns instants, però després no va poder més i va haver de baixar: el somni de la victòria s'havia esfumat..."

Dos dies després i amb els coneixements adquirits en el seu primer intent, Ampferer i Berger ho tornaren a intentar, aquesta vegada sí que varen conquerir l'anhelat cim. Era el dia 18 d'agost de 1899, i amb l'ascensió a aquesta torre conclou l'etapa de conquesta de les Dolomites. A partir d'aleshores, aquest massís no deixarà de ser visitat per muntanyencs de tot el món.

Actualment las Dolomites reben anyalment a multitud de persones de tota mena i condició, edat i nivell esportiu plena de paratges de gran bellesa i roca excel·lent. Això fa que sigui molt freqüentada i recomanable.

Montse Espinal

El Campanile basso

Fitxa tècnica del Campanile basso (2.877 m)

Massís: Les Dolomites.

Zona: Brenta.

Punt de sortida: refugi Brentei (2.270 m. i a 2/3 hores de Madonna di Campiglio).

Refugi Pedrotti-Tossa (2.490 m. i a 4 hores de Madonna di Campiglio).

Longitud de la ruta: 400 m.

Dificultat: IV+, amb algun pas de V°.

Material: 1 joc de friends i algun tascó mitjà o gros. A la via s'hi troben alguns pitons als llocs clau. Les reunions i els ràppel estan equipats amb parabolts.

Descens: 10 ràppels pel mateix itinerari.

Horari: Ascens+descens: 5 a 7 hores.

Bibliografia: "Las Dolomites", de Herman Frass (1979). Editorial RB (Barcelona).

Fitxa tècnica segons ascensió feta per Jordi Masià, Montse Espinal i Albert Cortés el 15 de juliol de 1993.

S.A.S., informa

EL propassat mes de desembre vàrem organitzar el primer "concurs" de fotografia subaquàtica de Lleida, a les aigües però, de Tarragona.

No es podria considerar ben bé un concurs, doncs no era aquesta llur finalitat i sí una jornada participativa on el més important era aprendre els uns dels altres.

Ho vàrem batejar "1a. Trobada de Foto-Sub de Lleida" i la dinàmica de la jornada era la següent:

Hi participaven fotògrafs inscrits en el nostre club que tinguessin títol d'escafandrer.

Cada participant havia de capbussar-se acompanyat, a efectes de seguretat personal.

Es va marcar una àmplia zona de l'Escullera de Tarragona com a escenari de les pràctiques. Un cop allí hi havien 4 hores per entregar un rodet marcat per l'organització. Els fotògrafs tenien 3 temes obligatoris per presentar a la selecció final. Una foto de model, una de paisatge i una de fauna. La resta de treballs eren lliures.

Amb un dia assolellat i sense vent els diferents participants es van anar capbussant amb llurs models a la recerca de la imatge somniada. Uns més aviat i altres més tard varen anar deixant els rodets un cop acabats a l'espera del revelat. Desgraciadament l'aigua no va acompanyar i presentava un estat força tèrbol que dificultava el treball dels participants.

La imaginació va haver de suplir, amb un bon grapat de tècnica la manca de condicions ambientals.

Primer premi S.A.S

La selecció de les diapositives la va fer cadascun als locals del CELL una setmana més tard. Se'n varen triar 6 per concursant que, seguint la filosofia de la trobada, varen ésser comentades una a una, analitzant errors i incerts. Un criteri unificat de diversos factors va anar eliminant treballs fins que la selecció va donar com a finalistes als següents participants en el mateix ordre:

3er. classificat.....**Xavier Guiu**
2on. classificat.....**Blai Montserrat**
1er. classificat...**Josep M. Castellví**

Tots tres varen rebre un trofeu cedit pel Banc Sabadell així com un sopar per a dues persones ofert pel restaurant Aggio al segon classificat i IBCE Foto una ampliació 30x40 de la foto guanyadora.

S'ha de fer també una menció especial a tots els models (ells i elles) per la paciència que varen evidenciar davant les exigències dels fotògrafs. Per la propera trobada queda garantit un premi especial per al millor model (ell o ella) i premi doble tant per al fotògraf com per al model de l'equip guanyador (a poc a poc n'anirem aprenent a fer concursos...).

Per l'any 94 hi ha previstes un parell de trobades amb la mateixa finalitat pedagògica, amb canvis d'escenari i de requisits. Qualsevol que hi estigui interessat i vulgui coneixe'n més detalls, es pot posar en contacte amb la Junta de la Secció d'Activitats Subaquàtiques.

**S.A.S.-C.E.L.L.
J.M.C.**

Reequipaments a Sant Llorenç i Camarasa

Després d'una reunió de la SEAM, es va acordar de reequipar una sèrie d'itineraris d'escalada a Sant Llorenç i Camarasa.

Aquesta activitat ja s'ha iniciat amb dues vies:

- Esperó sud, a la Paret de l'Os.
- Vidal-Farreny, al Cilindre.

L'Esperó sud, ha quedat reequipat amb un total de 24 parabolts de 10 mm. i el material necessari és només de 5 cintes exprés i les seves reunions. La llargada de l'itinerari

és de 130 m. i la dificultat és de V inf. o V.

La via Vidal-Farreny, ha quedat equipada amb 15 parabolts de 10 mm. i el material necessari és de 6 cintes exprés i les reunions. La llargada és d'uns 70 m. i la dificultat màxima V o V sup. encara que la màxima dificultat obligada és de V inf. Per allargar l'escalada del Cilindre s'ha equipat una variant d'entrada de 35 m. i V sup. de dificultat.

Properament publicarem les ressenyes de les dues vies actualitzades. Cap de les dues vies està preparada per a rappelar. En el cas de l'Esperó sud es pot rappelar per la Rematxa i en el cas del Cilindre per la Ribes-Sabaté.

Agraïm la col·laboració en l'equipament d'aquests dos itineraris als membres de la SEAM: Jesús Cezezo, Montse Espinal, Oscar Olivé i Albert Cortés.

Secció d'Escalada i Alta Muntanya

Tal com es va anunciar a la revista ARESTA, n. 4 de juliol-agost/93, la Secció d'Escalada i Alta Muntanya ha desenvolupat una tasca de reequipament d'itineraris, reunions i instal·lacions de rappels a les parets i agulles de Sant Llorenç, Camarasa i Mont-roig, amb la finalitat de millorar el material deteriorat pel pas del temps i de l'ús d'aquestes vies, així com equipar itineraris que han esdevinguts clàssics. Pretenem que el màxim número d'escaladors puguin realitzar aquests itineraris amb la màxima seguretat, evitant caure en la col·locació excessiva de "seguros".

Des d'ací donem les gràcies a totes les persones que han fet possible aquesta tasca, animant-los a que continuïn fins arribar a la millora de tot el conjunt global de l'escola.

Us adjuntem la relació de totes les vies que han estat equipades en els últims darrers anys amb el material adquirit per la S.E.A.M.

Sant Llorenç de Montgai

- Paret de la Formiguera
 - * Via normal (IV/IV+, 100 m.)
 - * Via C.A.T.E.FER. (V+, 55 m.)
- Paret del Cilindre
 - * Via Vidal-Farreny (V/V+, 60 m.)
 - * Via Ribes-Sabaté (V/V+, 90 m.)
 - * Via directa (VI b, 90m.)
- Paret de l'os
 - * Via Remacha (V/V+, 110 m.)
 - * Vari. entrada a l'Isaac-Gabriel (V+, 30 m.)
 - * Quimérica Laxitud (VI a+, 100 m.)
 - * L'Esperó Sud. Via original (IV/V-, 120 m.)
- Penyal de Sant Llorenç
 - * Via Original (V/V+, 20 m.)

— Paret del Pont

- * Via normal (IV+/V, 1er. llarg)

Camarasa

- Agulla del Pont Penjat
 - * Via C.A.D.E. (V, 20 m.)
 - * Via Blasco-Godoy (V, 30 m.)
 - * Ràppel
- Agulla del Sabardó
 - * Via Rupi-Garreta (V+, 70 m.)
 - * Ràppel
- Agulla Punta Víctor
 - * Ràppel
- Agulla de la Fera
 - * Ràppel
- Agulla de l'Encantada
 - * Via normal (V+, 20 m.)

* Via ràppel (V+, 20 m.)

- * Via l'Encanteri (VI a, 20 m.)
- * Ràppel
- Agulla de la Bessona Gran
 - * Ràppel

Mont-Roig

- Pala alta
 - * Via Lluís (V/V+, 110 m.)
 - * Via del Curset (V, 70 m.)
- Ermita Montalegre
 - * Via Passarells (V+, 25 m.)
 - * Via Rampas Divertidas (V, 50 m.)
 - * Via U.I.A.A. (V/V+, 20 m.)
 - * Via "OUIEA" (VI a, 20 m.)

Cresta de Costerillou

A la segona va la vençuda! Després d'un primer intent frustrat pel mal temps, vam decidir tornar i acabar-la.

Del refugi de Piedrafita vam anar al llac de Scloüsère i vam pujar per unes terrasses fins a una xemeneia bastant vertical que acaba a la Bretxa Demeure Soulé. Vam crestejar fins l'Agulla d'Ussel (3.022 m.) on vam passar la nit. El divendres, a 2/4 de 9, vam continuar fins

la Torre Cadier (3.049 m.), després de superar el mur extraplomat (IV), i vam arribar per fi al cim del Balaitous (3.144 m.)

Aquella nit de dijous de setembre va ésser la més llarga de la nostra vida però va valdre la pena.

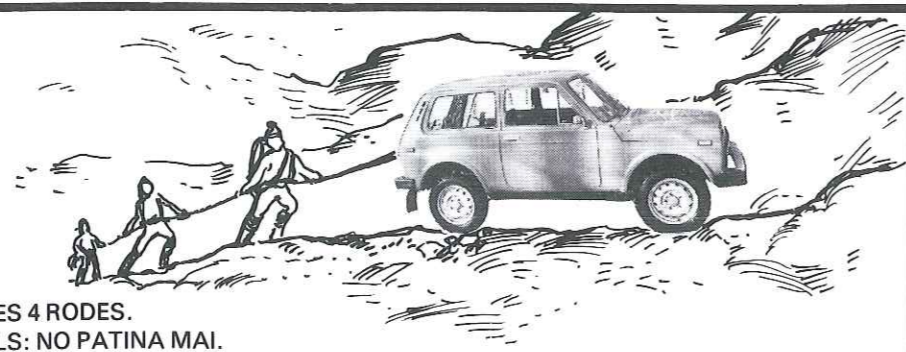
—**Primer intent:** 21-22 d'agost. Per Xavi Vilardell, Fernando Maldonado i Jorge Galíndez.

—**Segon intent:** Xavi Vilardell i Jorge Galíndez.

LADA NIVA 4 x 4

el cap de la cordada

TRACCIÓ A LES 4 RODES.
MOTOR DE 1.600 C.C.
SUSPENSIO INDEPENDENT A LES 4 RODES.
BLOQUEIG DELS 2 DIFERENCIALS: NO PATINA MAI.

DISTRIBUIDOR: AUTOMOBILS MIRADA - Alcalde Rovira Roure, 38 - T. 235252 - LLEIDA

Rellegint el padrí de la revista ARESTA

ARA que la nostra nova i flamant revista ARESTA compleix el seu primer aniversari, ha caigut casualment a les meves mans un volum pertanyent a la biblioteca d'un dels prohoms de la nostra ciutat, en Manuel Herrera i Ges. L'enquadració replega els divuit primers números del *Butlletí del Centre Excursionista de Lleyda*, impresos en l'«Estampa de Joseph A. Pagès», tal com diu en les portades, sota un escut de Lleida de caire neogòtic i on figura el nom del nostre Centre. No he pogut deixar d'escriure les següents reflexions després d'una engrescadora lectura d'aquelles pioneres excursions i propòsits científics.

El format d'aquella publicació ens recorda l'entranyable darrer *Butlletí*, però la grogor del paper, les dates de la portada i el tipus d'activitats publicades ens demostren clarament que ens trobem al temps dels nostres padrins (o dels besavis per aquells més joves). Evidentment resta molt lluny el primer exemplar del *Butlletí* publicat al gener de 1908 de l'actual ARESTA; tant en el temps, com en la presentació, com, fins i tot, en els escrits és palesa la distància que els separa, però no podem deixar de pensar en el nexa d'unió que existeix entre ells, un com a precedent de l'altre, l'altre com hereu d'aquell; és ben bé una relació de padrí-nét o nét-padrí, segons es vulgui.

És curiós veure que tot i intentar donar una continuïtat a aquell *Butlletí*, els problemes de mantenir la periodicitat serien importants. Així al llarg de tot l'any 1908 es publicaren onze butlletins, tots de caire mensual (fins i tot a l'agost), menys el darrer que ja va fer l'habitual trampa de tenir doble numeració, 11 i 12, corresponent als mesos de novembre i desembre; el promig de pàgines era de vintiquatre per a cada exemplar. L'any següent, el 1909, es produeix una dràstica solució per mantenir la continuïtat: es publica un sol exemplar, vàlid de gener a desembre, però de noranta-tres pàgines. El tercer any, 1910, s'inicia un nou replantejament, tot publicant trimestralment els números de cada mes; és a dir un primer butlletí de 46 pàgines servia pels números de l'1 al 3, corresponent als mesos de "Janer a Mars" (recordem que el català llavors no era encara normalitzat), un segon de 51 pàgines pels números 4, 5 i 6, mesos d'"Abril a Juny", un tercer de 32 pels tres números i mesos següents, i finalment un quart de 36 pàgines, pels números 10-12 i els mesos d'octubre a desembre. El quart any segueix en gran part l'esquema anterior, si bé ja es denominen amb un sol número els butlletins de cada trimestre, però novament s'ha de recórrer a fusionar els números 2 i 3, corresponents als mesos d'abril a setembre, però almenys en aquesta ocasió es duplica gairebé el nombre de pàgines habituals que arriben gairebé al centenar; finalment cal in-

dicar que el primer *Butlletí* d'aquest any té una curiosa equivocació, ja que consta 1912 en lloc del correcte 1911, que apareix corregit per la mà de l'Herrera. Semestral és la publicació dels butlletins de l'any 1912, els quals tornen a recuperar la numeració individual i l'atribució mensual, tot i ser publicats en dos únics exemplars de 72 i 64 pàgines respectivament.

La crisi insinuada l'any anterior es posa de manifest al no publicar-se el *Butlletí* fins quatre anys més tard; el 1916 serà l'any de l'efímera repressa de la tasca amb tres butlletins numerats de l'1 al 3, el primer i tercer amb caire trimestral i el segon semestral, i tots tres amb una idèntica extensió de 32 pàgines. Caldrà esperar deu anys més per trobar una continuïtat en la publicació del *Butlletí del Centre Excursionista de Lleyda* el qual endega una segona època amb una edició de caire trimestral que al cap de l'any fan un total de 67 pàgines; el català està ja normalitzat i el paper és ja de color blanquinós i de més qualitat. El volum del senyor Herrera finalitza aquí, caldrà seguir l'evolució del *Butlletí* en la biblioteca, però ara crec que val la pena passar a considerar el contingut d'aquelles primeres publicacions del Centre Excursionista de Lleida.

En la primera plana del primer número sota el títol "Qué será lo Butlletí", es fa la declaració d'intencions de la revisteta que neixia, el seu caire mensual la seva extensió de 16 pàgines, aspectes

que hom hem vist ja no es compliren habitualment. La finalitat del *Butlletí* no ha canviat gaire de l'actual ARESTA, ja que havia de servir per posar en contacte els socis i l'entitat amb d'altres del mateix tipus; s'havien de publicar les activitats desenvolupades pel Centre i els estudis de tot tipus que els seus membres realitzaren, amb una clara especialització per les coses de les Terres de Lleida. Hi ha una especial insistència en els treballs erudits però no hem d'oblidar que som dins del moviment que originà a Catalunya l'aparició d'aquests tipus d'entitats: l'"Excursionisme científic".

Crida l'atenció l'especial interès en publicar treballs de recerca històrica, amb transcripció de documents en llatí, com si es tractés d'una revista especialitzada. També és palesa la preocupació per l'art, pel folklore i també d'una manera destacada per la bibliografia. Però probablement allò que ens pot recordar més el caire excursionista de l'entitat són les sucoses i divertides cròniques d'aquelles primeres excursions, efectuades amb il·lusió i esforç, dues premises encara bàsiques per portar a terme qualsevol activitat; no podem evitar el somriure quan veiem els llocs triats per visitar per aquells pioners, ja que molts d'aquells indrets són tan a prop de nosaltres que gairebé no els coneixem. La primera sortida que descriu en dos capítols el mateix Herrera i Ges és a Vallbona de les Monges, en tren fins a Bellpuig i després tartana o a peu fins al poble on passaren nit i al dia següent poder gaudir del monestir cistercenc. Segueix en el *Butlletí* número 4 una excursió de dos dies a Camarasa, recollint fòsils i fent literàries descripcions del paisatge: "Lo poble ab ses casetes blanques, escalonades, semblava una volada de palomes misatgeres que fruien la poesia d'aquell punt, descansant de sa llarga ruta" o "antre infernal" per referir-se a la cova del Tabac, que visitaren: també ho feren a la de l'Escaleta on deixaren un fil per poder trobar la sortida, seguint l'exemple mitològic de Teseus, aconsellat per Ariadna, en el laberint del Minotaure. Segueixen detallades

excursions a Verdú, a la Casa Encantada de Pinyana, a Poblet, al Cogul ("Sempre anem contents al sortir d'excursió y, d'un á un, complirem la tartana d'alegría, qu'es la millor salsa que'ns acompanya."), a "Torrefarrera y Roselló", a "Torreserona y Benavent", a "Castelló de Farfanya", a "Agramunt", a "Soses, Gebut i Aitona", a "Serós, Aviganya i Granja d'Escarp", a Os de Balaguer ("Ciérvoles-Forich Monastir de les Avellanés"), a "París", de "Figuerola d'Orcau a Viella", a "Monçó"; d'entre els nombrosos estudis que figuren en les planes d'aquells butlletins, cal destacar un sobre la Seu Vella, de Manuel Herrera Ges o la primera valoració sobre les pintures de Cogul que efectuà l'especialista francès Henri Breuil el mateix 1908, l'any del seu descobriment. Igualment també és important la campanya endegada pel Centre Excursionista de Lleida en contra de l'enderrocament i trasllat parcial del vell hospital de Santa Maria. La major part dels articles són il·lustrats amb fotografies o dibuixos, els quals han esdevingut uns interessantíssims documents de l'estat d'aquelles poblacions i dels seus edificis a principis del segle XX.

En els quatre butlletins de l'any 1926 pertanyents a la segona època hi ha una relativa continuïtat amb la temàtica usual (història, cançons, bibliografia, etc.) però probablement destaca la brevetat que tenen ara els diferents articles que fan referència a les excursions efectuades l'any anterior, les quals no són massa diferents en els seus plantejaments de les efectuades deu anys enrera: a Menàrguens (visita a la sucrera), a Camarasa (Cova del Tabac, Central Elèctrica i Central de Telèfons de Balaguer), als Terradets (Fontdepou, Forat de l'Or i Àger). El tercer butlletí és dedicat

Butlletí del Centre Excursionista de Lleyda

Any II
-1909-

LLEIDA - Estampa de
JOSEPH A. PAGES
1909 - 10

Reproducció d'una de les portades del *Butlletí del Centre Excursionista de Lleida*, corresponent a la primera època (any 1909)

monogràficament a la fotografia amb les reproduccions de les guanyadores del concurs celebrat el mes de maig.

El darrer número del 1926 es dedica a parlar de "Les valors de l'excursionisme en la nostra Renaixença", recordant aquella primera Associació Catalanista d'Excursions Científiques fundada al 1876 quan es realitzà la primera excursió al Turó de Montgat i es posaren les bases d'un moviment que ha anat creixent sense parar, adaptant-se als temps però no renunciant a les activitats originàries que continuen vives juntament amb els descens de barrancs, les excursions en "mountain-bike" o les noves tècniques d'escalada lliure. Una mica amb aquesta idea hem volgut fer aquests comentaris en l'ARESTA tot llegint aquell vell *Butlletí del Centre Excursionista de Lleida*, el qual com a bon padrí segur que desitja el millor del millor per a la seva joveneta néta: llarga vida i èxits.

Joan-Ramon González Pérez

VIRGILI PARDO

GESTOR ADMINISTRATIU - GRADUAT SOCIAL

ASSESSORIA FISCAL

Av. Francesc Macià, 31, 2n. - 2a.

Telèfon 973/23 62 07

Fax 973/24 20 17

25007 LLEIDA

Programa d'excursions

- 13 de març:** Mont-ral-Vilaplana (serra de Prades). C.L.Reus.
27 de març: Sant Gervàs (travessa pel Portús-nord-sud).
9 i 10 d'abril: Puigsacalm (1.518 mts. Per Joanetes). M. Cortés.
23 i 24 d'abril: Serra del Verd (Sant Llorenç de Morunys).

Esquí de muntanya

- 19 de març:** Especial Acadèmica, a Piau Engaly: Experts: Lluís Simó i Jordi Giner.
20 de març: (CC) Neuvielh, de 3.092 m. (***) per Oredon.
 Vocal: Paulí Grau, tel. 27 36 04.
31 de març a 5 d'abril: Alta ruta Pirineu (a confirmar)
 Vocal: Teresa Serentill, tel. 27 48 06 i Neus Bernaus, tel. 23 50 09.
10 d'abril: Pic de Noris, de 2.834 m. (***) a la Vall Ferrera, pel Pla de Boet.
 Vocal: Jordi Martínez, tel. 27 44 66.
16 i 17 de març: XXXVI Ral.li d'esquí de muntanya del CEC
 A confirmar lloc i data.
23 d'abril: Especial Acadèmica, a Piau Engaly.
 Experts: Jordi Giner i Lluís Simó.
24 d'abril: Especial debutants. Pic de Bataillence, de 2.604 m., des de la boca nord del túnel de Bielsa (*). "Cal saber esquiar".
 Vocal: Jordi Gonzalo, tel. 73 60 96.
22 d'abril a 1 de maig: Alta ruta als Alps. Travessia de la Bernina. Els Piz (***).
 Vocal: Agustí Ardiaca, tel. 24 73 87.
1 de maig: Pta. Suelza, de 2.973 m., per Ordiceto (**).
 Vocal: Anton Tarragona, tel. 22 10 91.

Esquí de fons

- 13 de març:** Campionat de Catalunya de Veterans, 5, 10 i 15 Km. estil "Clàssic".
20 de març: Trofeu RR TT, de Lleida, 10 i 15 Km. estil "Clàssic".
 Per iniciar-se o millorar

Excursions: "Indrets amb història"

Amb la intenció de redescobrir bells indrets, un xic oblidats o poc freqüentats, hem preparat aquestes tres excursions que pretenen combinar l'esport amb el coneixement de les nostres terres i la seva cultura en èpoques llunyanes.

La Cova del Gel: Visita al Montsec on encara es pot veure com es feia el gel en temps passats. Excursió amb la col.laboració del G.E.Ll. Data: 10 d'abril de 1994.

Un castell medieval: Visita al Castell de Llordà (Conca d'Isona). Data: 1 de Maig de 1994.

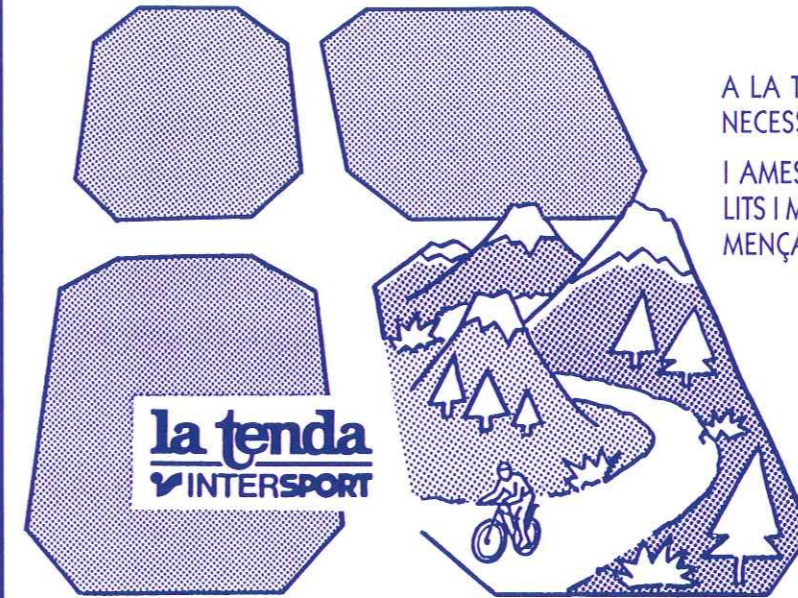
A la prehistòria amb bicicleta: Recorregut per la Vall de Cabó amb visita als dòlmens. Data: 5 de juny de 1994.

—Es facilitarà informació per escrit dels llocs a visitar i recorreguts.

—Dues setmanes abans de les excursions s'exposarà al tauler d'anuncis del Centre un programa detallat de cada sortida.

MUNTANYA I NATURA

a tota roda!

A LA TENDA/INTERSPORT TROBARÀS TOT EL QUE NECESSITES PER RODAR A TRAVÉS DE LA NATURA

I AMES ET DONARÉM IDEES, RECORREGUTS INSO-LITS I MOLTES MES ACTIVITATS PELS QUE VOLEN COMENÇAR I PELS JA INICIATS EN EL MON DE LA BTT.

la tenda
INTERSPORT

Passeig de Ronda, 84 Lleida
 Barcelona • Manresa • Mataró

LA TARGETA EXCLUSIVA DE L'ESQUIADOR

Superofertes Petrocat amb la Targeta Blanca

Carburant 2 pta de Dte. per litre
 en pagar amb la Targeta Blanca

Productes marca Petrocat 20% de Dte.
 (olis, anticongelants, rentaparabrisa,...) en pagar amb la Targeta Blanca

• Promoció vàlida del 4-12-93 al 30-01-94.

• El descompte s'aplicarà a final de mes, amb la liquidació de la targeta.

• A partir del febrer de 1994 es comunicaran noves ofertes.

Targeta Blanca

Si encara no la teniu, demaneu-la. Informeu-vos a qualsevol Oficina.

CAIXA DE TERRASSA

Persones. Servei. Qualitat.

ARESTA

la revista del Centre.

Participa-hi!

ARESTA

LA REVISTA DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE LLEIDA - IV ÈPOCA - MARÇ/ABRIL 1994 - N.º 8

